

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик**

М А Т Е Р І А Л И

**XIV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 23-24 квітня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XIV Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 23-24 квітня 2026 р.) 104 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Юшкевич Юлія Сергіївна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету

Збірник матеріалів Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 14 від 28 травня 2026 р.

«Освіта та соціалізація особистості»

23-24 квітня 2026 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Койчева Тетяна Іванівна – в.о першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Фільварська Валерія В'ячеславівна – студентка 4 курсу Навчально-наукового інституту музичного і перформативного мистецтва та соціокультурних практик ОПП Менеджмент соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Соціокультурна реабілітація дітей з особливими потребами – це комплекс заходів, спрямованих на їх адаптацію в суспільстві, залучення до культурних і духовно-моральних цінностей, розвиток творчого потенціалу та соціальних навичок. Вона включає використання різних методів і технологій, які допомагають дітям подолати обмеження, розкрити можливості і стати активними учасниками соціального життя.

Соціокультурні напрямки реабілітації займають в її структурі одне з провідних місць, особливо в ході формування особистості дитини. Вивчення їх впливу в період первинної соціалізації дітей з ООП знайшло досить широке застосування в філософських, соціологічних, культурологічних, психологічних, педагогічних наукових працях. Однак роль цих процесів, на нашу думку, недооцінена як в соціальних дослідженнях, так і в практиці соціально-реабілітаційної діяльності.

Фахівці, що працюють з такими дітьми, далеко не завжди володіють достатніми знаннями, вміннями і навичками в сфері соціокультурної реабілітації. Їх інформованість щодо потенціалу впливу цих факторів на особистість дитини з «особливими потребами» в період соціалізації далека від повноти. Крім того, обмежені соціальні, економічні, технічні та культурні ресурси, якими володіє система соціальної реабілітації та соціальної підтримки дітей-інвалідів, нерідко змушують керівників і фахівців органів і установ соціального захисту здійснювати діяльність, спрямовану тільки на задоволення вітальних потреб дітей-інвалідів, тим самим нехтуючи можливістю повноцінного розвитку їх особистості.

В ряді випадків розробка програм соціокультурного реабілітаційного впливу на дітей з ООП може бути здійснена без залучення великих фінансових коштів, на існуючій матеріально-технічній базі, кадрами фахівців реабілітаційних центрів. Для того, щоб реалізувати таку можливість, необхідно дослідження сутності, змісту і механізмів соціалізації в процесі соціокультурної реабілітації дітей з ООП.

Мета соціокультурної реабілітації – найбільш повний розвиток у дитини з обмеженими можливостями духовних і фізичних сил за допомогою використання його збережених функцій, що виникають потреб та інтересів, його власної активності і створення відповідних зовнішніх і внутрішніх умов, в яких вони можуть найбільш ефективно проявлятися. При цьому важливо, щоб в

процесі соціокультурної реабілітації у дитини, підлітка або юнака з відхиленнями в розвитку відбулися зміни в сприйнятті свого власного «Я» і навколишньої дійсності, щоб вони навчилися бути рівними і у них сформувалися якості, що протидіють травмуючим впливам і сприяють успішному здійсненню життєвих планів.

Щоб реалізувати названі завдання фахівець з соціокультурної реабілітації повинен володіти засобами і методами впливу на дитину [1].

До засобів реабілітаційного впливу відносяться різні види діяльності (ігрова, навчальна, трудова та ін.), психологічної допомоги (психолого-профілактична і просвітницька робота, психологічне консультування, психокорекція і психотерапія), спеціальної допомоги (ігротерапія, арттерапія або терапія мистецтвом-музикотерапія – бібліотерапія, танцювальна терапія, проєктивний малюнок, твір історій, казкотерапія, лялькотерапія); предмети матеріальної і духовної культури (технічні пристосування і обладнання, необхідні для дитини з обмеженими можливостями, література, твори мистецтва, аудіовізуальні технічні засоби, Засоби масової інформації та ін.).

Процес соціокультурної реабілітації протікає тільки в діяльності. Вона забезпечує пізнання дитиною навколишнього світу, породжує нові потреби, стимулює виникнення у дітей почуттів, активізує волю, є найважливішим джерелом оволодіння досвідом міжособистісних відносин і поведінки. Основними видами діяльності дитини і підлітка, в яких вони найбільш повно розвиваються, є гра, вчення і праця.

Гра – це форма діяльності в умовних ситуаціях, в якій відтворюються типові дії і взаємодії людей. Вона для дитини є формою реалізації активності і сферою життєдіяльності, де він отримує задоволення [2]. Відтворювані в грі реальні і уявні предмети, образи, іграшки допомагають дитині пізнати навколишній світ, привчають його до цілеспрямованої діяльності, сприяють розвитку мислення, пам'яті, мови, емоцій. Особливе значення для розвитку дитини має рольова гра. Розподіляючи ролі в грі, і, спілкуючись один з одним, відповідно до прийнятих ролей (лікар-хворий і ін.), діти освоюють соціальну поведінку, вчаться взаємодіяти між собою. На наступному етапі-грі за правилами – ці риси поведінки отримують свій подальший розвиток.

Вчення – це форма діяльності, в якій дії людини управляються свідомою метою освоєння певних знань, навичок, умінь. В ході навчальної діяльності дитина не тільки опановує досвід попередніх поколінь, а й вчиться керувати своїми психічними процесами, у нього виробляються вміння вибирати, організувати і направляти свої дії і операції, навички та досвід відповідно до вирішуваної завданням. Вчення готує людину до трудової діяльності [3].

Трудова діяльність – це форма діяльності, спрямована на виробництво певних суспільно корисних продуктів (цінностей), що задовольняють матеріальні і духовні потреби людини. Різновидами праці в дитячому і підлітковому віці виступають побутова праця, праця в майстернях, праця по самообслуговуванню і ін.

У практиці соціокультурної реабілітації постійно виникають ситуації, коли дитина або підліток не може самотійно впоратися з проблемами, що виникають на життєвому шляху, і йому необхідна відповідна допомога. Залежно від віку, стану здоров'я і особливостей життєвої ситуації така допомога

може бути надана фахівцем з соціокультурної реабілітації, психологом або психотерапевтом.

У практиці соціокультурної реабілітації широке застосування знаходять спеціальні види допомоги і, перш за все, ігротерапія і арттерапія (терапія мистецтвом). Ігротерапія є методом корекційного впливу на дітей з використанням гри. Психокорекційний ефект ігрових занять у дітей досягається, завдяки встановленню позитивного емоційного контакту між дітьми і дорослими. Гра знімає напруженість, тривогу, страх перед оточуючими, підвищує самооцінку, розширює здібності дітей до спілкування, збільшує діапазон доступних дитині дій з предметами. Застосування ігротерапії корисно при соціальному інфантилізмі, замкнутості, надконформності, при порушенні поведінки і наявності шкідливих звичок і ін.

Арттерапія – терапія мистецтвом. Основна її мета полягає в гармонізації розвитку особистості через розвиток здатності самовираження і самопізнання. З точки зору представників психоаналізу найважливішою технікою арттерапевтичного впливу є техніка активного уяви, спрямована на те, щоб зіштовхнути лицем до лица свідоме і несвідоме і примирити їх між собою за допомогою афективного взаємодії. З точки зору представників гуманістичного спрямування, корекційні можливості арттерапії пов'язані з поданням дитині практично необмежених можливостей для самовираження і самореалізації в продуктах творчості, в утвердженні і пізнанні свого «я» [4, с. 56].

До основних видів арттерапії відносяться: малюночна терапія, музикотерапія, бібліотерапія, танцювальна терапія, твір історій, казкотерапія, лялькотерапія.

Малювання – це творчий акт, що дозволяє дитині відчувати і зрозуміти самого себе, висловити вільно думки і почуття, звільнитися від конфліктів і сильних переживань, розвинути емпатію, бути самим собою, вільно висловлювати мрії і надії.

Музикотерапія являє собою метод, що використовує музику в якості засобів корекції (прослуховування музичних творів, індивідуальне і групове музикування). Музикотерапія активно використовується в корекції емоційних відхилень, страхів, рухових і мовних розладів, психосоматичних захворювань, відхилень у поведінці, при комунікативних ускладненнях і ін.

Бібліотерапія уявляє собою спеціальний корекційний вплив на дитину за допомогою читання спеціально підбраною літератури з метою нормалізації або оптимізації його психічного стану. Корекційний вплив читання проявляється в тому, що ті чи інші образи і пов'язані з ними почуття, потяги, бажання, думки, засвоєні за допомогою книги, заповнюють недолік власних образів і уявлень, замінюють тривожні думки і почуття або направляють їх по новому руслу.

Танцювальна терапія застосовується при роботі з людьми, що мають емоційні розлади, порушення спілкування, міжособистісної взаємодії. Мета танцювальної терапії-розвиток усвідомлення власного тіла, створення позитивного образу тіла, розвиток навичок спілкування. Танцювальна терапія використовується в основному в груповій роботі. Вона спонукає до свободи і виразності руху, розвиває рухливість, зміцнює сили як на фізичному, так і на психічному рівні.

Твір історій, оповідань використовується для поживлення почуттів дитини або підлітка, для того щоб втілити внутрішнє занепокоєння в конкретний образ, знайти адекватні способи вирішення конфліктів, що викликають порушення поведінки дитини.

Казкотерапія є методом, що використовує казкову форму для інтеграції особистості, розвитку творчих здібностей, розширення свідомості, вдосконалення взаємодій з навколишнім світом. Тексти казок викликають у дітей інтенсивний емоційний резонанс, що допомагає створити в складній емоційній обстановці ефективну ситуацію спілкування.

Лялькотерапія заснована на процесах ідентифікації дитини з улюбленим героєм мультфільму, казки і з улюбленою іграшкою. Лялькотерапія широко використовується для поліпшення соціально-культурної адаптації, при корекційній роботі зі страхами, заїканням, порушеннями поведінки, а також для роботи з дітьми, що мають емоційну травму.

Участь дитини в соціокультурній діяльності в єдності її компонентів (біологічного і соціального, духовного і матеріального) являє собою соціальну цінність, зміцнення якої – найважливіше завдання будь-якого цивілізованого суспільства. Але проблема соціокультурного впровадження не може вирішуватися ізольовано від багатьох інших проблем, що стоять перед суспільством. Вона вирішується на трьох рівнях – природному, соціальному і культурному.

Список використаних джерел

1. Cheettham, J., Fuller R., McIvor G., Petch A. Evaluating social work effectiveness. Open University Press, Buckingham, Philadelphia, 1992. P. 45.
2. Greenfield, P. M. And Bruner S. Culture and Cognitive Growth. In: Goslin (ed.) Handbook of Socialization Theory and research. Chicago: Rand McNally, 1969. P.93.
3. Learning and teaching in social work: Towards reflective practice / Ed. By M. Yelloly, M. Henkel. London: Jessica Kingsley Publ., 1995. P. 87.
4. Maguire L. Social support system in Practice. A generalist approach. - NASW press, Silver Spring, MD, 1991.

З М І С Т

<i>Борінштейн Євген Русланович</i>	5
РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СФЕРІ ОСВІТИ: МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ СКЛАДОВІ	
<i>Азовський Тимур Ігорович, Петінова Оксана Борисівна</i>	8
ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК УМОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕМОКРАТІЇ	
<i>Аксьонова Віра Ігорівна</i>	10
ПОЄДНАННЯ НАУКОВОЇ ІННОВАЦІЇ З ВИСОКОЮ ПАТРІОТИЧНОЮ СВІДОМІСТЮ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
<i>Атаманюк Зоя Миколаївна</i>	14
ЕТИЧНА СКЛАДОВА ЕКЗИСТЕНЦІАЛІВ БУТТЯ	
<i>Борінштейн Євген Русланович, Калаєва Каміла Севастянівна</i>	16
ТЕОРІЯ І СОЦІАЛЬНА ПРАКТИКА LIBERAL ARTS: ЯКІСНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Борінштейн Євген Русланович, Фільварська Валерія В'ячеславівна</i>	19
ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	
<i>Башавець Наталія Андріївна, Бугайчук Іван Юрійович</i>	23
ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНИХ УЧНІВ СТАРШИХ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ ДО ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Брайт Галина Яківна, Даниленко Анастасія Володимирівна</i>	26
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ	
<i>Глушенко Олександр</i>	28
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ В УМОВАХ АЛГОРИТМІЧНОГО КОНТРОЛЮ: АСИМЕТРІЯ ЦИФРОВОЇ ВИДИМОСТІ В УКРАЇНІ	
<i>Гончарова Ольга</i>	30
ПЛАСТИКА ЛЮДИНО-МІРНОСТІ ЯК МЕТАКОГНІТИВНА ОСНОВА ОСВІТИ В УМОВАХ ФАЗОВОГО ПЕРЕХОДУ ДО МЕТАКЛАСИЧНОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ	
<i>Гоцуляк Катерина</i>	34
ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ЗМІН	
<i>Добролюбська Юлія Андріївна</i>	36
МУЗЕЙ ЯК АГЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ У ПРАЦЯХ Р. САНДЕЛЛА	
<i>Карастан Сергій</i>	38
РОЛЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ПОДОЛАННІ ТІНЬОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАКТИК У СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Коба Олег, Тодоров В'ячеслав</i>	40

Збірник матеріалів

XIV Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

«ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

(Одеса, 23-24 квітня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.:
(0482) 732-09-52